

Eerste analyse gesprekken nulmeting – juridische aspecten

Hieronder volgen puntsgewijs de meest opvallende onderwerpen die aan de orde zijn gekomen in de gesprekken die onderdeel zijn van de nulmeting op de OM-straftbeskikking. Vooral is gekeken naar onderwerpen die op meerdere parketten spelen. Enige overlap met bedrijfsvoering-gerelateerde punten is niet te vermijden. Waar dat relevant is, is (als voorbeeld) aangegeven van welke parketten informatie komt. Hier en daar zijn vervolgvragen gesteld op de onderwerpen zoals die zijn besproken.

Juridische beoordeling

- Misschien wel het meest interessante juridisch inhoudelijke punt: veel is aangegeven dat de beoordelaar die de strafbeskikking uitvaardigt alleen handelt en dat er geen of weinig terugkoppeling/feedback plaatsvindt. Er zijn geen “4 ogen” bij betrokken.
 - [] noemt dit een kwetsbaar punt, maar iets dat misschien geaccepteerd moet worden, hoewel het goed blijft om beslissingen te monitoren (wat is hiermee precies bedoeld?). Het wordt echter ook een niet SB-specifiek probleem genoemd.
 - Bij [] wordt enerzijds aangegeven dat er sprake is van “een harde terugkoppeling na de zitting aan de beoordelaars (secretaris/ajm’er)”, maar anderzijds dat er geen sprake is van “terugkoppeling op de beoordeling”. [] geeft enerzijds aan: “officieren overleggen geregeld onderling en met collega’s hoe men handelt en wat de afwegingen zijn bij de keuzes”, maar anderzijds: “de professionele ruimte is er wel maar ervaringen worden niet gestructureerd gedeeld”.
- De ontkenning van het feit door de verdachte wordt vaak als reden genoemd om geen OMSB uit te vaardigen. De wet stelt natuurlijk een bekentenis niet als voorwaarde voor een OMSB. De vraag is daarom of dit werkelijk als eigen, bindende contra-indicatie wordt gehanteerd, en zo ja, of dat efficiënter is dan een afweging per geval. Bij een afweging per geval zou er voor gekozen kunnen worden om in bepaalde zaken aan een ontkennende verdachte toch een SB uit te vaardigen (met het risico op verzet).
- Hoe om te gaan met herbeoordeling? Wie doet de herbeoordeling? Bij [] - [] is er duidelijk gekozen voor “een magistratelijk pet en een kritische blik op de schuldvaststelling, zowel bij beoordeling als herbeoordeling”. [] geeft aan dat een beoordelaar de herbeoordeling doet, niet een OvJ, maar dat het misschien wel beter zou zijn als een (assistent-)OvJ dit zou doen en als dat landelijk zou worden voorgeschreven.
- Wordt er rekening gehouden met het verschillen in strafmaat tussen OM en ZM? [] [] geeft bijvoorbeeld aan uit te gaan van de OM-richtlijnen, maar wel rekening te houden met het feit dat de rechtbank vaak lager straft en dat de LOVS-richtlijnen ook vaak lager zijn.
- Acceptatie van de SB wordt veelvuldig aangegeven als reden om te horen. Hoewel standaard horen kan bijdragen aan de succesvolle executie van de SB, staat het in zekere zin haaks op

de oorspronkelijke bedoeling van die SB: een lichtere, snellere en efficiëntere procedure. Levert altijd horen om de verzetspercentages te drukken, minder belasting van het strafrechtelijk apparaat op dan soms horen en daarmee vaker verzet accepteren of vaker vooraf kiezen voor dagvaarden?

- Voorbeeld: [] geeft in het verslag van het gesprek aan dat het verzetpercentage van zaken zonder horen 35% is, en zaken met horen 8%. Dit komt overigens niet overeen met de bijlage van [] waarin voor 2015 15% zonder horen en 1% met horen staat.
- Enkele parketten hebben aangegeven al behoorlijk te werken in de richting die het strafvorderlijk kader voor de OMSB aangeeft: de SB als uitgangspunt waar mogelijk, het horen als uitzondering en geen of weinig transacties meer. [] heeft aangegeven dat de gewenste werkwijze reeds nagenoeg volledig in de praktijk is gebracht.

Vormgeving proces

- Een betere voorbereiding van de zaken samen met opsporingsdiensten, leidend tot betere PV's, zou bijdragen aan minder horen en beter afdoen van zaken door het OM. Het OM zou hierop meer moeten aansturen aan de voorkant van het proces.
 - Kan het OM hierop beter aansturen? Zijn er parketten waarbij de PV's geen problemen opleveren, en hoe verhouden die zich qua SB-cijfers tot de parketten waar wel klachten bestaan over PV's?
- Het ZSM-/SB-proces is volgens verschillende parketten [] niet goed ingericht op buitenlandse verdachten. Bij deze groep is het een probleem dat niet langer direct kan worden afgedaan door de SB te voldoen.
- Een aantal parketten hanteert aanvullend eigen beleid/werkinstructies. Interessant is natuurlijk in hoeverre dit in overeenstemming is met het strafvorderlijk kader, waar daarvan wordt afgeweken en op grond van welke overwegingen.
 - [] heeft bijvoorbeeld juist aangegeven geen eigen beleid te hebben op dit onderwerp: hebben zij voldoende aan de aanwijzing en de wet?
- Wie zit er op ZSM/wie vaardigt de SB's uit? Waarom, en welke effecten zijn ervan te zien?
 - [] [] zet bijvoorbeeld "stevige arrondissementsofficieren" neer (geen assistent-officieren), en daar investeert ook de politie in goede mensen. Dit terwijl [] - [] aangeeft dat het een positieve ontwikkeling is dat ook beoordelaars (als assistent-OvJ) steeds meer zittingen doen.
- Executie wordt gezien als een zwakke plek van de OMSB. Als het CJIB een zaak overneemt, verdwijnt deze uit beeld bij het OM en komt bij mislukte executie pas na lange tijd (1-2 jaar) terug. Als men dan nog naar de rechter gaat, wordt het gezien als een oude zaak en volgt vaak een lagere straf. Ook de communicatie met het CJIB (via GPS) verloopt moeizaam/niet.

- Eerste vraag is natuurlijk hoe er verbetering (vooral versnelling in het geval van mislukte executie) kan worden geboekt in dit proces en de communicatie daaromtrent. Een andere vraag is in hoeverre op dit moment de wetenschap van een moeizaam en langdurig executieproces officieren/beoordelaars ervan weerhoudt om strafbeschikkingen uit te vaardigen, of eraan bijdraagt dat men eerst wil horen om de acceptatie van de SB te bevorderen.
- In hoeverre is aanwezigheid van de advocatuur op ZSM een oplossing?
 - [] heeft een pilot gedraaid en is hierover positief, ook [] refereert hier positief aan.

Formaliteiten

- Uit de vragenlijst van de dossieranalyse komen een paar formele punten veelvuldig naar voren die ook in de gesprekken zijn genoemd: geen digitaal dossier beschikbaar bij het OM, geen of onduidelijke identiteitsvaststelling en een moeilijk of niet te identificeren uitvaardigende OM-functionaris.
- Er worden wisselende ervaringen gemeld met het “Kniggeformulier”. In hoeverre leidt dit formulier tot verbetering, en waar zou het formulier zelf beter/anders moeten?
 - [] hanteert een eigen “poco-formulier”, waar [] ook enthousiast over lijkt (van [] zelf zijn op dit moment nog geen gegevens beschikbaar).

Ondersteuning/faciliteiten

- Er zijn de nodige klachten over ICT-ondersteuning, specifiek betreffende GPS. Onder andere is aangegeven dat het verwerken van schuldvaststelling en bewijsvoering daarin anders/beter zou moeten, maar uit de dossierreview blijkt ook dat vaak geen (volledig) dossier aanwezig is in GPS.
 - [] registreert pas in GPS als sprake is van verzet, beoordeling vindt plaats in BOSZ/BVH. Dit is ingevoerd als efficiëntieslag voor OM en politie: de stukken zijn er wel, maar het parket heeft ze niet. NB: de wet vereist een volledig dossier ook niet op het moment van uitvaardigen, maar dat moet wel geproduceerd kunnen worden indien er verzet volgt. Komt het thans voor dat zaken niet daar de rechter kunnen omdat geen afdoende dossier kan worden samengesteld?
 - [] heeft geadviseerd om GPS af te schaffen en over te gaan tot ontwikkeling van een nieuw systeem. Is dit reëel, en wat is het alternatief, hoe kan het huidige systeem verbeterd worden?
- Verschillende keren is gevraagd om meer cursussen of opleidingen, o.a. voor secretarissen en o.a. op het gebied van OM-horen.
 - Opmerkelijk is dat [] juist aangeeft zelf de opleidingen goed op orde te hebben, en een stevige opleidingsclub te hebben in de interventieomgeving.

- Ook is aangegeven dat men meer of vaker cijfers/info/data sets zou willen krijgen over de OMSB-afdoening, ook ter vergelijking met het landelijke beeld en met bijvoorbeeld de afdoening door de rechter.